

[Tänder](#)

Visdomständer som ger problem

De tänder som finns längst bak i varje käke kallas för visdomständer. Det kan vara svårt att hålla visdomständerna rena. Ibland blir det en inflammation runt en visdomstand. Då är det vanligt att få olika besvär. Du får behandling på en tandvårdsmottagning.

Visdomständerna finns längst bak i munnen. Det kan göra ont när de kommer upp och ofta blir det en inflammation. Visdomstanden kan också trycka mot en annan tand.

Det är vanligt med värk och svullnad i och omkring en visdomstand. Det kan bero på något av det här:

- Du har [hål](#) i visdomstanden.
- Du har en inflammation vid visdomstanden som orsakas av bakterier.
- Tandköttet kring visdomstanden svullnar när du tuggar.
- Du har en cysta vid visdomstanden som inte har kommit fram. En cysta är en vätskefylld blåsa.

Du betalar själv för tandvården. [Läs om vad tandvård kostar.](#)

Symtom

Besvär med en visdomstand kan ge ett eller flera av följande symtom:

- Du kan få [ont i tanden](#).
- Du kan få svårt att gapa.
- Du kan få [feber](#).
- Du kan bli svullen i kinden eller tandköttet.

Inflammation runt visdomständerna

Det tar ofta lång tid för visdomständer att komma fram. Tandköttet runt en visdomstand som bryter fram blir irriterat då och då. Det gör inte ont hela tiden utan bara ibland.

Ofta bildas fickor i tandköttet runt visdomstanden när den har kommit upp. I fickorna kan bakterier samlas. Då kan det bli en [inflammation](#) i tandköttet.

Det är vanligt att det blir svullet och gör ont. Du kan också få [feber](#).

Svullnaden kan sträcka sig ut mot kinden, ner mot halsen eller upp mot örat. Ibland kan svullnaden också sträcka sig in mot tungan eller svalget. Det kan kännas svårt att andas om inflammationen sträcker sig ner mot halsen eller mot svalget.

Ibland kan det bli en inflammation i tandköttet redan innan visdomstanden har brutit fram.

Bitsår som gör ont

Ibland täcks en del av visdomstandens tuggyta av tandkött. När du biter ihop kan tanden i motsatta käken irritera tandköttet så att det blir ett bitsår. Det svullnar och kommer då ännu mer i kläm. Det händer oftast i underkäken, men det kan även hända med tanden i överkäken.

Du kan också få bitsår i kinden som blir inflammerade och gör ont. Ofta blir det också svullet och du kan få svårt att både gapa och bita ihop.

Cystor kan ge problem

Visdomständer som finns inbäddade i käkbenet utan kontakt med munhålan får sällan några sjukdomar. De kan finnas i käkbenet hela ditt liv utan att ge problem. Men ibland kan hinnan som ligger runt tandkronan i den inbäddade visdomstanden fyllas med vätska. Då bildas ett vätskefyllt hålrum som kallas för cysta.

Cystor gör väldigt sällan ont. De upptäcks istället oftast när tandläkaren gör en undersökning med röntgen.

En cysta som växer kan knuffa undan visdomstanden så att den flyttar sig innanför käkbenet. Cystan kan också flytta den tand som finns framför visdomstanden. Då kan det kännas som att det spänner i tänderna, eller att tanden tappar åt sidan.

Ibland kommer det in bakterier i cystan. Då kan det bli en inflammation som gör att cystan svullnar. Det bildas ett tryck i benet och i tandköttet och man kan bli svullen runt tanden.

Känseln kan påverkas

En del kan också märka att hakan eller underläppen känns bedövad. Det beror på att känselnerven i underkäken har påverkats.

När och var ska jag söka vård?

Sök vård direkt på en [tandvårdsmottagning](#) om du har ett eller flera av följande symtom:

- Din kind svullnar vid en visdomstand.
- Svullnaden sprider sig nedåt halsen.
- Du får svårt att gapa.
- Du får [feber](#).

Ring [telefonnummer 1177](#) om du inte får kontakt med tandvårdsmottagning. Då kan du få hjälp att bedöma symtom eller hjälp med var du kan söka vård.

Undersökningar

Tandläkaren [undersöker tanden](#). Hen tar [röntgenbilder](#) om du har värk i eller svullnad runt en visdomstand.

Du får berätta om din hälsa i allmänhet. Du får också berätta om du tar läkemedel regelbundet och om du är överkänslig mot något läkemedel.

En tandläkare kan själv dra ut eller operera bort tanden om visdomstanden ska tas bort. Du kan också få [erremiss](#) till en specialist i käkkirurgi.

Behandlingar

Det finns olika behandlingar för visdomständer som ger besvär. Vilken behandling du får beror på visdomstandens läge och form.

Tanden kan dras ut

Tandläkaren kan oftast dra ut en visdomstand med tång. Tanden behöver då ha kommit fram så mycket att tandläkaren kan få grepp om den.

Du får [lokalbedövning](#) med en spruta om visdomstandens ska dras ut.

Det kan ta längre tid att bedöva tanden om det finns en inflammation runt den. Det finns olika sätt att bedöva tanden. Du får prata med din tandläkare om vad som passar bäst för just din behandling.

När området runt tanden är bedövat tar tandläkaren bort tanden. Det tar oftast mellan fem och tio minuter att ta bort tanden efter att bedövningen är klar.

Det tar längre tid om tanden behöver opereras ut.

Tanden kan opereras ut

Du behöver bli opererad för att kunna ta bort en visdomstand som inte har kommit fram.

En operation kan också behövas om röntgenbilden visar att tandens utseende gör att den kan bli svår att dra ut. Det kan till exempel vara att tanden har krokiga rötter.

Du får [lokalbedövning](#) om visdomstandens ska opereras bort.

När området runt tanden är bedövat gör tandläkaren ett litet snitt i tandköttet och tar bort tanden. Ibland behöver tandläkaren slipa på visdomstandens och dela den i mindre delar som är lättare att plocka ut.

Efter att tanden har tagits bort spolar tandläkaren rent med koksaltlösning. Sedan sätter hen några stygn i tandköttet.

Efteråt blir det ofta svullet och ömt några dagar. Du får råd av tandläkaren om hur du ska göra för att hålla rent och hur du ska göra om du får ont. Stygnen brukar oftast försvinna av sig själv. Ibland tas de bort hos tandläkaren efter tio till fjorton dagar.

Tandköttet läker oftast efter ett par veckor. Men det tar längre tid för käkbenet där tanden suttit. Vanligtvis har benet läkt efter ungefär tre månader. Ibland tar det längre tid. Det kan då bero på att det var ett stort hål eller att det har blivit [inflammation](#) i såret.

Laga hål i visdomstand kan vara svårt

Det kan ibland vara svårt att få ett hål lagat i en visdomstand. Det beror på att tandläkaren kan ha svårt att komma åt hålet i visdomstanden. Då dras tanden ut istället. Det gäller också om du inte vill betala för en lagning av en visdomstand.

[Läs om hål i tänderna, karies](#) och [bra mat och dryck för tänderna](#).

Cysta vid visdomstandens opereras bort

Ibland bildas en cysta vid visdomstandens. Då brukar både tanden och cystan tas bort genom en operation.

Läs om hur en operation går till under rubriken [Tanden kan opereras ut](#).

Vanligtvis läker hålet efter tanden och cystan ihop efter några månader. Om allt ser bra ut behöver man inte göra något mer.

En del sorts cystor kan komma tillbaka igen, även om det läkt ihop som det ska. Därför brukar tandläkaren skicka cystan som tagits bort till ett laboratorium. Där undersöks cystan i mikroskop för att se vilken sort det gäller. Tandläkaren får ett svar och meddelar dig om det kommer att behövas några fler undersökningar.

Vid undersökningen tittar tandläkaren i munnen och tar röntgenbilder. Du får oftast komma en gång per år eller vartannat år. Om cystan inte har kommit tillbaka upphör återbesöken efter ungefär tio år. Skulle cystan komma tillbaka behöver du en ny operation.

Lokalbedövning

Du får alltid [lokalbedövning](#) om visdomstanden ska dras ut eller opereras bort. Bedövningen gör att det oftast inte gör ont när tandläkaren drar ut tanden eller opererar ut den. Däremot trycker och spänner det ordentligt i käken ibland.

Ibland kan det göra ont trots lokalbedövning. Ibland beror det på att du spänner dig och är rädd för behandlingen. Du kan få lugnande läkemedel om du känner dig mycket orolig inför ingreppet. Prata med din tandläkare om du tror att du behöver detta. Du får läkemedlet en till två timmar före behandlingen.

Det finns olika sorters lugnande läkemedel. En del läkemedel tar du själv hemma. Andra får du ta på mottagningen.

Narkos

Du kan bli [sövd](#) om det är en mycket komplicerad operation eller om du är mycket orolig för behandlingen.

Hur mår jag efteråt?

Det är bra om du håller munnen så stilla som möjligt ett par timmar efter att en visdomstand har tagits bort.

Ät inget under två timmar efteråt

Oftast lägger tandläkaren en kompress på hålet där tanden har suttit. Du får bita på kompressen eller hålla fast den med ett finger. På så sätt kan blodet som kommer ut i hålet stelna. Det är bra om blodet får stanna kvar så länge som möjligt i hålet för att det ska läka på ett bra sätt. Därför bör du vänta ungefär två timmar med att äta och dricka efter att tanden tagits bort.

Tänk sedan på att försöka äta flytande och mjuk mat, till exempel soppa. Undvik hårda och sega saker som müsli, nötter, chips, knäckebröd, baguette och liknande.

Du brukar få med dig kompresser hem som du kan bita på om det blöder. Kontakta din tandläkare om kompressen inte stoppar blödningen.

Ta smärtstillande läkemedel om det gör ont

När bedövningen börjar släppa får du ofta ont. Det kan också blöda lite.

Du kan ta [smärtstillande läkemedel](#) om det gör ont. Be din tandläkare berätta hur du ska göra om du får ont efter att tanden har tagits bort.

Käken svullnar ofta och det blir svårt att gapa dagen efter behandlingen. En del får besvärlig värk under flera dagar efter behandlingen, medan andra inte märker av några besvär.

Oftast slutar det göra ont en till två dagar efter att visdomstanden har tagits bort.

Ibland kan det bli blåmärken. De försvinner av sig själv efter några veckor.

Stygn kan ibland tas bort efter en vecka

Tandläkaren syr ibland i tandköttet efter att tanden tagits bort. Du kan behöva besöka tandläkaren tio till fjorton dagar efter operationen för att ta bort stygnen. Ibland får du en typ av stygn som försvinner av sig själv.

Inflammation i hålet där tanden suttit

Det kan ibland börja göra ont igen tre till fyra dagar efter att tanden togs bort. Då gör det oftast mycket ont och det känns upp mot örat. Det beror på att det blivit en inflammation i hålet där tanden fanns.

Inflammationen kan göra mycket ont, men läker oftast även utan behandling. Det brukar ta en till två veckor.

Du kan bli av med besvären fortare om tandläkaren spolar rent i hålet där tanden fanns.

Du kan få bedövning i hålet

Du kan få en liten kompress som är indränkt i bedövningssalva i hålet där tandens rötter har funnits. Det kallas att få en tamponad. Ibland vill tandläkaren att du kommer tillbaka för att ta bort eller byta tamponaden, annars kan du själv ta bort den efter två till tre dagar. Du kan få en ny tamponad om det fortfarande gör ont.

Boka en tid hos tandläkaren för kontroll om du har ont i tanden och det inte går över efter en till två veckor.

Ovanligt med allvarligare besvär

En del kan få mer allvarliga besvär efter att en visdomstand har tagits bort, men det är ovanligt.

Det kan till exempel vara att visdomstanden spricker när tandläkaren drar ut den. Då kan tandläkaren ha svårt att få ut alla delar. Ibland kan tandläkaren lämna kvar de delar av roten som inte gått att lossa, eftersom de ofta läker in i käkbenet efteråt. Men om såret inte läker kan det behövas en operation för att bort rotresterna.

Nervskador

Ibland kan det bli skador på nerver som finns nära den tand som har tagits bort. Då kan känseln påverkas i till exempel läppen eller tungan. Berätta om dina skador för tandläkaren som behandlat dig om du tror att du har fått skador på nerverna. Du kan också kontakta en annan tandläkare.

Tandläkaren gör en bedömning av skadan och anmäler till tandvårdsförsäkringen. Tandläkaren försöker också ta reda på vad skadan beror på. Det går inte alltid att hitta orsaken, men oftast kommer känseln tillbaka så småningom. Det kan ta lång tid, ibland upp till flera år. Det finns inte någon särskild behandling som gör att nerven läker snabbare.

Du kan anmäla skadan till det försäkringsbolag som din tandläkare informerar dig om. Både Folktandvården och privattandläkare har en sådan skadeförsäkring. Oftast gör bolaget ingen bedömning förrän det gått ett till två år från det att skadan skedde.

[Läs om rättigheter inom tandvård.](#)

Vad är visdomständer?

Vuxna har oftast trettio två tänder. Visdomständerna finns längst bak i varje käke.

Vuxna människor har oftast [trettio två tänder](#). De tänder som finns längst bak i varje käke kallas för visdomständer.

De är ofta delvis täckta av slemhinnor som gör det svårt att hålla tänderna rena. Det kan lätt samlas bakterier som gör att det bildas hål.

En del personer saknar tandanlag till en eller flera visdomständer. Då kommer du aldrig att få de tänderna.

Ingen plats i munnen för visdomständer

Visdomständerna bildas och kommer fram sist av alla tänder. Det är vanligt att det inte finns någon plats kvar i käkarna när visdomständerna bryter fram.

En visdomstand som inte kommit fram behöver inte behandlas. Den behandlas bara om tandläkaren tror att den kommer ge problem i framtiden.

Tandläkaren brukar undersöka visdomständerna och ta röntgenbilder av dem om du är i tonåren.

Visdomständer är inte av sämre kvalitet än de andra tänderna.

Visdomständer som inte ger besvär får oftast vara kvar

Visdomständer tas bara bort om de ger besvär. Det gäller även om de finns djupt ner i käkbenet.

En visdomstand som inte ger besvär kan ibland ändå behöva tas bort. Det kan till exempel bero på det här:

- Vvisdomstanden skadar de tänder som finns intill.
- Det finns en cysta.
- Visdomstanden sitter på ett sådant sätt i käken att tandläkaren inte kan utföra en annan behandling. Då tas tanden bort.

Din tandläkare kommer att berätta hur du bör göra med just dina visdomständer.

Skador på tänder bredvid visdomstanden

Visdomständer som inte får plats att komma fram ordentligt har ofta en lutande ställning inne i käkbenet. Ibland ligger visdomstanden så att tandkronan krockar med roten på tanden framför. En visdomstand som är hel kan få vara kvar trots att den har skadat en annan tand. Då brukar i stället den skadade tanden tas bort för att ge mer plats åt visdomstanden.

Dina rättigheter i tandvården

Du kan söka tandvård på vilken [tandvårdsmottagning](#) du vill i hela landet. Varje tandvårdsmottagning bestämmer själv priset för den tandvård den utför. Fråga vad en undersökning eller behandling kostar. Du har rätt att få veta det i förväg.

Läs om [dina rättigheter i tandvården här](#).

Gratis för barn och unga

Barn och unga behöver inte betala för tandvård. Det gäller till och med den 31 december det år du fyller 23. Då ingår nästan alla undersökningar och behandlingar som tandläkaren eller tandhygienisten anser att du behöver.

Tandvårdsbidrag

Du får betala för tandvård från och med det år du fyller 24.

Du får ett bidrag för tandvård varje år. Hur mycket du får beror på hur gammal du är. Det kallas [allmänt tandvårdsbidrag](#). Säg till att du vill använda bidraget när du ska betala.

Högekostnadsskydd

[Högekostnadsskyddet för tandvård](#) fungerar så att du under en period på tolv månader betalar hela kostnaden för tandvård upp till 3 000 kronor. Om dina tandvårdskostnader under perioden överstiger det beloppet får du tandvårdsstöd från staten.

Garantier

Det finns garantier för de flesta behandlingar. Det betyder du kan få en behandling omgjord utan att du behöver betala en gång till. Läs om [garantier inom tandvård](#).

Läs om [kostnader och ersättningar inom tandvård här](#).

Tolkning till ditt språk

Du kan få hjälp av en [tolk om du inte pratar svenska](#). Tala om att du behöver språktolk när du bokar ditt besök. Ibland kan du behöva betala för språktolk.

MER PÅ 1177.SE

- [?](#) Bedövning och smärtlindring vid tandvård
- [?](#) Tandvärk
- [?](#) Tandlossning
- [?](#) Illningar i tänderna
- [?](#) Hål i tänderna - karies

MER PÅ ANDRA WEBBPLATSER

- [?](#) Folk tandvården
- [?](#) Privattandläkarna

Senast uppdaterad:

2023-05-15

Redaktör:

Katja Öster, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Fredrik Holmqvist, tandläkare, specialist i käkkirurgi, Länssjukhuset Ryhov, Jönköping

Illustratör:

Kari Toverud, certifierad medicinsk illustratör

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

I

I

I

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).